

PATVIRTINTA
Akcinės bendrovės „Klaipėdos nafta“
Generalinis direktorius
Darius Šilenskis
2020-02-10

DARBŲ AUKŠTYJE SAUGAUS ATLIKIMO INSTRUKCIJA

NR. INSS039

VERSIJA 1

INSTRUCTION ON SAFE WORK AT HEIGHT

DARBŲ AUKŠTYJE SAUGAUS ATLIKIMO INSTRUKCIJA

TURINYS

1.	PASKIRTIS	3
2.	TAIKYMO SRITIS.....	3
3.	NUORODOS	3
4.	SĄVOKOS IR SANTRUMPOS.....	3
5.	ATSAKOMYBĖ.....	3
6.	ĮRANKIAI, MATAVIMO PRIETAISAI, ĮRANGA	3
7.	SAUGOS REIKALAVIMAI	4
8.	PAVOJINGI, KENKSMINGI IR KITI RIZIKOS VEIKSNIAI, JŲ POVEIKIS SVEIKATAI. BŪTINOS SAUGOS PRIEMONĖS	4
9.	DARBUOTOJŲ VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ.....	9
10.	DARBUOTOJŲ VEIKSMAI DARBO METU	10
11.	DARBUOTOJŲ VEIKSMAI YPATINGAIS (AVARINIAIS) ATVEJ AIS	11
12.	DARBUOTOJŲ VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ	12
13.	ĮGYVENDINIMAS IR KONTROLĖ	12

Dokumento rengėjas:

Vigantas Barauskas, Naftos terminalo saugos ir sveikatos vadovas

1. PASKIRTIS

- 1.1. Darbų aukštyje saugaus atlikimo instrukcijos (toliau – *Instrukcija*) paskirtis - nustatyti reikalavimus darbuotojams, atliekantiems darbus aukštyje arba aukštalipio darbus.

2. TAIKymo SRITIS

- 2.1. Šia *Instrukcija* privaloma instrukuoti KN darbuotojus, kurie atlieka darbus didesniame kaip 1,3 m aukštyje arba aukštalipio darbus.

3. NUORODOS

- 3.1. Šios *Instrukcijos* reikalavimai vykdomi vadovaujantis šiais Lietuvos Respublikos teisės aktais ir *Bendrovės* veiklą reglamentuojančiais dokumentais (su vėlesniais pakeitimais):

[Saugos ir sveikatos taisyklės statyboje DT 5-00](#) – nustato būtinus darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus atliekant statybos darbus.

[Darboviečių įrengimo statybvietėse nuostatai](#) – nustato būtiniausius darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus laikinosioms arba kilnojamosioms statybvietėms.

[Darbuotojų aprūpinimo asmeninėmis apsaugos priemonėmis nuostatai](#) – nustato būtiniausius asmeninių apsaugos priemonių naudojimo darbe ir darbuotojų aprūpinimo jomis reikalavimus.

4. SĄVOKOS IR SANTRUMPOS

- 4.1. Šioje *Instrukcijoje* naudojamos sąvokos:

Aukštalipio darbai – darbai atliekami didesniame kaip 5 m aukštyje nuo žemės paviršiaus ar grunto, perdengimo arba darbo pakloto, pastolių ar grindų paviršiaus, kai pagrindinė priemonė, apsaugojanti nuo kritimo, yra saugos apraišas.

Darbai aukštyje – darbai, atliekami neaptvertose ir 1,3 m ir didesniame aukštyje esančiose darbo vietose.

- 4.2. Kitos šioje *Instrukcijoje* naudojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos ir vartojamos 3 skyriuje pateiktuose teisės aktuose bei kituose darbuotojų saugą ir sveikatą reglamentuojančiuose teisės aktuose ir *Bendrovės* veiklą reglamentuojančiuose dokumentuose.

5. ATSAKOMYBĖ

- 5.1. Skyrių vadovai, organizuojantys darbus aukštyje ir aukštalipio darbus, yra atsakingi už šios *Instrukcijos* ir 3 skyriuje pateiktų teisės aktų reikalavimų vykdymą.
- 5.2. Darbuotojai, atliekantys aukštalipio ir darbus aukštyje, yra atsakingi už šios *Instrukcijos* reikalavimų vykdymą.

6. ĮRANKIAI, MATAVIMO PRIETAISAI, ĮRANGA

- 6.1. Darbuotojai, atlikdami darbus aukštyje naudojami pastoliai, kopėčiomis ir kitomis darbo vietos paaukštinimo priemonėmis, saugos apraišais, lynais, kritimo stabdžiais ir kita apsaugos nuo kritimo iš aukščio įranga.

7. SAUGOS REIKALAVIMAI

- 7.1. Darbus aukštyje ir aukštalipių darbus gali atlikti ne jaunesni kaip 18 metų amžiaus asmenys, pasitikrinę sveikatą ir gavę gydytojų išvadą, kad jų sveikata tinkama pasirinktam darbui. Šių darbuotojų sveikata periodiškai tikrinama Sveikatos apsaugos ministerijos nustatyta tvarka.
- 7.2. Aukštalipių darbai priskiriami pavojingų darbų kategorijai, todėl naujai priimamiems aukštaliapiams turi būti skiriamas ne trumpesnis kaip mėnesio stažavimo laikotarpis, kurio metu jie privalo dirbti patyrusio darbuotojo priežiūroje.
- 7.3. Tik pasibaigus stažavimo laikotarpiui ir teigiamai įvertinus jų žinias, aukštaliapiams gali būti leista savarankiškai dirbti.
- 7.4. Darbuotojai, atliekantys aukštaliapių darbus, darbuotojų saugos turi būti mokomi ir atestuojami mokymo teisę turinčiose įstaigose ir privalo gauti nustatytos formos pažymėjimą.
- 7.5. Atliekantys darbus aukštyje ir aukštaliapių darbus darbuotojai privalo:
 - 7.5.1. vykdyti darbdavio, jo įgaliotų asmenų, kontroliuojančių pareigūnų teisėtus nurodymus;
 - 7.5.2. laikytis darbo tvarkos taisyklių ir instrukcijų reikalavimų;
 - 7.5.3. atvykti į darbą blaivūs, darbe nevartoti alkoholinių gėrimų, narkotikų ar kitokių svaiginančių preparatų;
 - 7.5.4. mokėti saugiai dirbti, saugoti savo ir nekenkti kitų sveikatai;
 - 7.5.5. darbo metu naudoti priklausančius pagal galiojančias normas kolektyvines ir asmenines saugos priemones;
 - 7.5.6. žinoti apsaugos nuo elektros pagrindus;
 - 7.5.7. žinoti pirmosios pagalbos suteikimo būdus ir mokėti praktiškai ją suteikti sau bei kitiems darbuotojams.
- 7.6. Atliekantys darbus aukštyje ir aukštaliapių darbus turi teisę:
 - 7.6.1. reikalauti, kad darbdavys užtikrintų saugų darbą, aprūpintų tinkamomis kolektyvinėmis ir asmeninėmis apsaugos priemonėmis;
 - 7.6.2. sužinoti iš darbdavio ar jo įgalioto asmens apie darbo aplinkoje esančius sveikatai kenksmingus ir pavojingus veiksnius;
 - 7.6.3. nustatyta tvarka atsisakyti dirbti, jeigu yra pavojus sveikatai ar gyvybei, taip pat dirbti tuos darbus, kurie nesulygti darbo sutartimi ir kuriuos saugiai dirbti jie neišmokyti;
 - 7.6.4. nustatyta tvarka reikalauti, kad būtų atlyginta žala, padaryta jų sveikatai dėl nesaugių darbo sąlygų.
- 7.7. Už šios *Instrukcijos* pažeidimus, priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio bei padarinių, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymuose nustatyta atsakomybė.

8. PAVOJINGI, KENKSMINGI IR KITI RIZIKOS VEIKSNIAI, JŲ POVEIKIS SVEIKATAI. BŪTINOS SAUGOS PRIEMONĖS

- 8.1. Dirbantiesiems aukštyje ir aukštaliapių darbus visada yra pavojus kristi iš aukštai esančios darbo vietos.
- 8.2. Kritimo priežastys gali būti labai įvairios:
 - 8.2.1. atsitiktinių pakylų ar paaukštinimo priemonių naudojimas;

- 8.2.2. neteisingai įrengti, netvarkingi pastoliai ir jų aptvarai;
- 8.2.3. netvarkingi, nepakankamos keliamosios galios paklotai;
- 8.2.4. neteisingai įrengtos, netvarkingos kopėčios, jų aptvarai, darbo aikštelės;
- 8.2.5. techniškai netvarkingi žmonių kėlimo mechanizmai (teleskopiniai bokšteliai, kabinami ant lynų lopšeliai su gervėmis ir pan.);
- 8.2.6. konstrukcijų griūtys;
- 8.2.7. sugadintų saugos apraišų, saugos lynų ir grandinių naudojimas;
- 8.2.8. neleistas saugos apraišų, saugos lynų ir grandinių tvirtinimo vietų parinkimas;
- 8.2.9. nepalankios oro sąlygos;
- 8.2.10. svaigulys ir pusiausvyros praradimas dėl aukščio baimės ar kitų priežasčių;
- 8.2.11. neatsargumas.
- 8.3. Kritimas iš aukštai esančios darbo vietos nėra vienintelis pavojus aukštyje dirbančiųjų sveikatai ir gyvybei. Daugelio kitų pavojingų veiksmų atsiradimą apsprendžia atliekamų darbų pobūdis.
- 8.4. Konstrukcijų montuotojams, mūrininkams, dažytojams, stogų dengėjams ir kitiems statybininkams yra pavojus būti nublokštiems arba prispaustiems kėlimo mašinomis keliamomis, perkeliomomis ir nuleidžiamomis konstrukcijomis, medžiagomis ir kitais kroviniais, elektros traumos galimybė, persišaldymo galimybė žiemą, kaitros poveikis - vasarą, žaibo smūgio pavojus, nuovargis dėl didelės fizinės įtampos ir kitokių fizinių, cheminių, biologinių veiksnių pavojingo poveikio galimybė.
- 8.5. Darbai aukštyje turi būti atliekami nuo pastolių, paklotų, specialių aikštelių, kopėčių, lipynių, taip pat naudojant žmonių kėlimo mechanizmus.
- 8.6. Draudžiama dirbti užsilipus ant atsitiktinių pakylų (dėžių, statinių ir pan.), dėti paklotus ant atsitiktinių pakylų ir dirbti užsilipus ant tokių paklotų.
- 8.7. Darbo vietoje, kur neįmanoma arba netikslinga įrengti pastolius, panaudoti mechanizmus, būtina dirbti prisirišus saugos apraišu.
- 8.8. Priemonės darbo vietai paaukštinti (pastoliai, kopėčios ir kitos) ir jų naudojimas turi atitikti standartų reikalavimus.
- 8.9. Pastolius galima naudoti tik standartizuotus ir pagamintus pagal jiems taikomus LST EN arba EN standartus.
- 8.10. Visi pastoliai turi būti reikiamai suprojektuoti, sumontuoti, patikrinti ir prižiūrimi, kad nenuvirstų arba staiga nepasislinktų. perstumiamieji pastoliai privalo būti apsaugoti nuo savaiminių poslinkių.
- 8.11. Pastoliai turi būti nustatyta tvarka patikrinti:
 - 8.11.1. prieš pradedant naudoti;
 - 8.11.2. reguliariai naudojimo laikotarpiu;
 - 8.11.3. po perstatymo, naudojimo pertraukos, po blogo oro poveikio ar nestiprių požeminių smūgių, stichinių nelaimių ar kitų aplinkybių, galėjusių padaryti įtaką pastolių tvirtumui ar stabilumui.
- 8.12. Jei prieš pradedant naudoti pastolius nėra dokumento su jų charakteristikų skaičiavimais arba jeigu tokia dokumente nėra nurodytas numatomų konstrukcinių elementų išdėstymas, būtina atlikti jų stiprumo ir stabilumo apskaičiavimus, išskyrus tuos atvejus, kai pastoliai yra įrengiami pagal bendrąsias pripažintų standartų nuorodas.

- 8.13. Atsižvelgdamas į pasirinktų pastolių sudėtingumą, darbų vadovas privalo parengti jų pastatymo, naudojimo ir išardymo projektą. Gali būti naudojamas tipinis projektas, papildytas detaliais nurodymais dėl konkrečių pastolių pastatymo, jų elementų surinkimo, ardymo ir keitimo.
- 8.14. Atraminės pastolių dalys turi būti apsaugotos nuo slydimo, pritvirtinant jas prie atraminio paviršiaus specialiu įtaisu ar kitomis slysti neleidžiančiomis priemonėmis; paviršius, laikantis pastolius ir jų apkrovą, turi būti pakankamai tvirtas. Pastoliai turi būti stabilūs. Perstumiamieji pastoliai turi būti apsaugoti nuo savaiminių poslinkių dirbant aukštyje. Po kiekvienos statramsčių poros galais reikia išilgai padėti ištisinę (neperpjautą) ne plonesnę kaip 5 cm lentą. Tokios atraminės lentos dedamos ant išlyginto ir suplukto grunto.
- 8.15. Negalima atraminių lentų lyginti kišant po jomis plytgalius, akmenis, medines nuopjovas ar pleištus.
- 8.16. Statomus toliau nuo pastatų pastolius reikia įtvirtinti spyriais ir atotampomis.
- 8.17. Pastolių paklotų išmatavimai, forma ir išdėstymas turi atitikti atliekamo darbo pobūdį ir turi būti pritaikyti kroviniams pernešti bei užtikrinti saugų darbą ir perėjimą jais. Pastolių paklotai turi būti sumontuoti taip, kad jų skydai neslankiotų. Tarp atskirų pakloto elemento skydų ir vertikalių kolektyvinių apsaugų, neturi būti pavojingų plyšių.
- 8.18. Kai pastoliai nėra paruošti naudoti, tai yra kai pastoliai surenkami, remontuojami, ardomi ar keičiami, jie turi būti pažymėti bendrais įspėjamaisiais ženklais ir aptverti, kad darbuotojai nepatektų į pavojingą zoną.
- 8.19. Pastolius statyti, remontuoti, ardyti ar perstatyti galima tik prižiūrint darbų vadovui. Šį darbą gali atlikti tik tie darbuotojai, kurie yra specialiai apmokyti atlikti šiuos darbus. Šiuos darbuotojus privaloma supažindinti su:
- 8.19.1. pasirinktų naudoti pastolių pastatymo, ardymo ar keitimo (perstatymo) projektu;
 - 8.19.2. saugos reikalavimais statant, naudojant, ardant ar perstatant pastolius;
 - 8.19.3. naudojamomis priemonėmis, apsaugančiomis žmones ar daiktus nuo nukritimo;
 - 8.19.4. saugos priemonėmis, kurių reikia laikytis pakitus meteorologinėms sąlygoms, galinčioms pabloginti pastolių atitikimą saugos reikalavimus;
 - 8.19.5. leistinomis pastolių apkrovomis;
 - 8.19.6. bet kokia kita rizika, su kuria gali būti susiję pastolių statymo, ardymo ar perstatymo darbai, bei su rizika naudojant pastolius.
 - 8.19.7. Prižiūrintis asmuo ir darbus atliekantys asmenys privalo turėti pastolių surinkimo ir ardymo projektą su surinkimo, naudojimo ir ardymo instrukcijomis.
- 8.20. Inventoriniams pastoliams ir paklotams turi būti parengtas juos pagaminusios įmonės pasas.
- 8.21. Gruntas, ant kurio statomi pastoliai, turi būti išlygintas, sutankintas, su nuolydžiu paviršiniam vandeniui nutekėti.
- 8.22. Pastoliai, neturintys reikiamo stabilumo, prie statinio sienos turi būti pritvirtinti statybos darbų technologijos (vykdymo) projekte arba gamintojo dokumentuose nurodytais tvirtinimo būdais.
- 8.23. Sumontavus pastolius ir paklotus, būtina patikrinti: pastolių stabilumą užtikrinančių atskirų elementų sujungimus ir tvirtinimus, statramsčių vertikalumą, atraminių aikštelių patikimumą, metalinių pastolių įžeminimą.
- 8.24. Pagalbinę technologinę įrangą veikiančios apkrovos neturi viršyti apskaičiuotų projektinių ar gamintojo instrukcijose nurodytų dydžių. Jei ant pastolių paklotų būtina uždėti papildomas apkrovas, pastolių konstrukcija turi būti apskaičiuota ir patikrinta toms apkrovoms.

- 8.25. Leidžiamas tik išilginis pakloto skydų sujungimas užleidžiant ant atramų ne mažiau kaip 0,20 m.
- 8.26. Jei šalia pastolių yra masinio žmonių judėjimo keliai, jie turi būti apsaugoti stogeliu, kad nebūtų pavojaus žmonėms, o pastolių fasadas - uždengtas apsauginiu tinklu.
- 8.27. Pastolių tikrinimą ir priežiūrą gali atlikti pastolius nuomojančios įmonės darbuotojas arba apmokytas tai atlikti KN darbuotojas, vadovaudamasis pastolių gamintojo dokumentuose nurodyta tvarka.
- 8.28. Jei atliekant darbus ant 6 m ir aukštesnių pastolių šalia gali būti žmonės, turi būti ne mažiau kaip du paklotai: darbinis (viršutinis) ir apsauginis (apatinis).
- 8.29. Atstumas tarp statomo pastato sienos ir pastolių pakloto neturi viršyti 50 mm, kai atliekami mūro darbai, ir 150 mm - apdailos darbai.
- 8.30. Naudojamus pastolius darbų vadovas turi apžiūrėti ne rečiau kaip kartą per 10 dienų.
- 8.31. Mėnesį ar ilgiau nenaudoti pastoliai prieš atnaujinant darbus turi būti patikrinti iš naujo.
- 8.32. Pastolius būtina apžiūrėti po smarkaus lietaus ar vėjo, polaidžio ar mechaninio poveikio. Pastebėjus pastolių deformacijas, jie turi būti taisomi ir tikrinami.
- 8.33. Ardant pastolius visos pirmo aukšto durys ir kitų aukštų išėjimų durys į balkonus turi būti uždarytos (ardymo zonoje). Ant durų turi būti pakabinti įspėjamieji ženklai.
- 8.34. Užlipimui ant pastolių ir nulipimui nuo jų turi būti įrengtos ne didesnės kaip 60% nuolydžio kopėčios.
- 8.35. Pristatomas kopėčias be darbo aikštelių leidžiama naudoti užlipimui tarp atskirų statomo statinio aukštų bei darbams, kuriuos atliekant neprireiktų papildomai remtis į statinio konstrukcijas. Pristatomos kopėčios turi būti su įtaisais, neleidžiančiais joms pasislinkti ar virsti darbo metu.
- 8.36. Dirbant ant konstrukcijų naudojamos pakabinamos kopėčios ir aikštelės turi būti su griebtuvais - kabliais.
- 8.37. Pristatomų kopėčių matmenys turi būti tokie, kad darbuotojas galėtų dirbti stovėdamas ne aukščiau kaip ant ketvirtos nuo viršaus pakopos, kad dirbant būtų užtikrinta tinkama atrama. Dirbant ant pristatomų kopėčių aukščiau kaip 1,3 m, reikia naudoti saugos apraišą, pritvirtintą prie pastato konstrukcijos arba kopėčių, jeigu šios patikimai pritvirtintos prie pastato konstrukcijos.
- 8.38. Priemonės, skirtos darbo vietai paaukštinti, turi būti stabilios, turėti lygų darbo paviršių be didesnių kaip 5 mm plyšių. Jei jos aukštesnės kaip 1,3 m - privalo turėti aptvarus, apsaugančius darbuotojus ir daiktus nuo kritimo.
- 8.39. Įrengiant arba ardant kolektyvines saugos priemones turi būti naudojami saugos apraišai, patikimai pritvirtinti prie specialių tvirtinimo įtaisų ar statinio konstrukcijų.
- 8.40. Statomiems lauke metaliniams ir mediniams pastoliams reikia įrengti žaibolaidžius, o metalinius pastolius įžeminti.
- 8.41. Pastolių ir paklotų apkrova neturi būti didesnė už apskaičiuotąją projekte. Prie pastolių turi būti lentelė su užrašais apie leistiną pastolių apkrovą ir svorių išdėstymo ant paklotų schemą.
- 8.42. Žmonių susibūrimas vienoje paklotų vietoje neleistas.
- 8.43. Pastolių paklotai turi būti su aptvarais, ne žemesniais kaip 1,1 m nuo darbo paviršiaus ir su apatiniu, ne siauresniu kaip 15 cm borteliu. Aptvarams galima naudoti ištisinius metalinius arba kitokios patvarios medžiagos tinklus.

- 8.44. Tais atvejais, kai po pastoliais ir arti jų nenumatytas darbų vykdymas, žmonių ir transporto judėjimas, apatinių (apsauginių) paklotų galima ir neįrengti.
- 8.45. Pastoliams turi būti įrengtos kopėčios arba laipteliai žmonių užlipimui ant pastolių ir nulipimui nuo jų. Nuotolis tarp gretimų užlipimo (nulipimo) vietų neturi būti didesnis kaip 40 m. Trumpesniems kaip 40 m pastoliams įrengiamos dvi užlipimo (nulipimo) vietos.
- 8.46. Angos paklotuose išėjimui ant kopėčių turi būti aptvertos, kopėčios turi būti saugios, ant jų galų turi būti neslidūs antgaliai.
- 8.47. Darbo vadovas privalo tikrinti pastolių, paklotų, kitų paaukštinimo priemonių būklę, o jeigu pastoliai aukštesni kaip 4 m, jų įrengimą turi patikrinti ir priimti pastolius sumontavusios įmonės komisija.
- 8.48. Pastoliai, kurie mėnesį ir daugiau buvo nenaudojami, prieš jų eksploatavimą turi būti priimami pakartotiniai. Pakartotinos lauke stovinčių pastolių apžiūros atliekamos po oro sąlygų pasikeitimo (lietaus, atlydžio) ir po to, jeigu pastoliai buvo mechaniškai paveikti (į juos atsitrenkė vertikalios kėlimo mašinos, keliamos konstrukcijos, medžiagos, pastolius išjudino transporto priemonės ir pan.). Pastebėjus pastolių deformacijas, pastolius reikia remontuoti ir priimti naudojimui iš naujo.
- 8.49. Statant 25 m ir aukštesnius statinius, darbuotojų pakėlimui į darbo vietas ir jų nuleidimui privalu naudoti žmonių ir krovinių kėlimo mechanizmus (keltuvus, liftus).
- 8.50. Lipynėse turi būti kabliai arba grandinės, neleidžiančios joms savaime išsiskęsti. Lipynių polinkis neturi būti didesnis kaip 1:3.
- 8.51. Pastolių aptvarai ir turėklai turi išlaikyti koncentruotą statinę 700 N (70 kg) apkrovą.
- 8.52. Kabinami ant lynų lopšeliai turi būti su gaudytuvais, užtikrinančiais ne didesnę laisvo kritimo aukštį kaip 0,15 m.
- 8.53. Lopšelis aptveriamas iš visų pusių. Aptvarų aukštis darbo pusėje turi būti ne mažesnis kaip 1,2 m. Lynų skersmuo neturi būti mažesnis kaip 7 mm.
- 8.54. Visi teleskopinių bokštelių mechanizmai turi būti techniškai tvarkingi. Esantys teleskopiniame bokštelyje darbuotojai privalo prisirišti saugos apraišais prie lopšio apkabų. Lopšelį valdo vairuotojas.
- 8.55. Vykdamas darbus aukštyje ir aukštalipių darbus reikia naudoti tokius saugos apraišus, kurių konstrukcija pritaikyta atitinkamų darbų atlikimui.
- 8.56. Apraišus leidžiama naudoti tik apžiūrėjus ir pažymėtus. Apraišą segti reikia taip, kad būtų kuo mažesnis kritimo aukštis.
- 8.57. Dirbant aukščiau kaip 1,3 m nuo grunto ar perdenginio paviršiaus, būtina darbo aikštelę aptverti pagal darbų saugos norminių aktų reikalavimus. Jeigu aptverti negalima ar netikslinga, arba darbai vykdomi ant įrenginių, reikia prisitvirtinti saugos apraišo stropu (prisitvirtinti leidžiama prie elektros laido, kuris yra atjungtas nuo šaltinio ir jo skerspjūvis ne mažesnis kaip 240 mm²). Prie veikiančių elektros laidų tvirtintis draudžiama.
- 8.58. Jeigu dirbant negalima saugos apraišo stropu prisitvirtinti, reikia naudoti apsauginį lyną. Šiuo atveju turi dirbti du darbuotojai, antrasis darbuotojas privalo lėtai atleisti ar tempti apsaugos lyną.
- 8.59. Dirbant ant konstrukcijų, po kuriomis yra srovinės dalys, turinčios įtampą, remonto įtaisai ir įrankiai turi būti pririšti, kad negalėtų nukristi.
- 8.60. Medžiagos, įrankiai ir detalės į aukštį paduodamos lanksčia izoliacinės medžiagos virve.

- 8.61. Asmenys, naudojantys asmenines apsaugos priemones nuo kritimo, prieš pradėdami dirbti pavojingus darbus, privalo apžiūrėti gelbėjimo virves, apraišus ir plunksnakablius.
- 8.62. Ne rečiau kaip vieną kartą per mėnesį bei po kiekvieno panaudojimo, kai buvo dirbama lyjant ar sningant, virves ir apraišus turi apžiūrėti darbų vadovas ir apie tai įrašyti priemonių patikros lape.
- 8.63. Asmenines apsaugos priemones naudoti draudžiama, kai:
- 8.63.1. virvės yra šlapios ir (ar) yra nutrūkusios gijų;
 - 8.63.2. pažeistos apraišo juostos;
 - 8.63.3. netvarkingos ir (ar) sulankstytos sagtys;
 - 8.63.4. prie apraišų sujungimo kniedžių trūksta poveržlių arba kniedės įsijovusios į medžiagą;
 - 8.63.5. apraišai per dideli ar susiūti ne gamyklos gamintojos;
 - 8.63.6. apraišo plunksnakablio spyna užsikerta, plunksnakablis deformuotas;
 - 8.63.7. spynos šarnyrinio tvirtinimo vietoje yra nesandarumų ir išsikišimų;
 - 8.63.8. silpna spynos spyruoklė;
 - 8.63.9. šiurkštus plunksnakablio paviršius (yra aštrių išsikišimų).
- 8.64. Asmeninių apsaugos priemonių priežiūra:
- 8.64.1. Saugos apraišų ir gelbėjimo virvių priežiūra atliekama pagal gamyklos gamintojos rekomendacijas. Šių priemonių periodinę patikrą atlieka gamyklos gamintojos atstovai arba jų apmokyti KN darbuotojai;
 - 8.64.2. Patikros dokumentai saugomi kartu su priemonių pasais;
 - 8.64.3. prie patikrintų virvių ir apraišų turi būti patikimai pritvirtinti inventoriniai ženklai, ant kurių iškalami žymenys: inventoriaus numeris ir bandymo data.

9. DARBUOTOJŲ VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

- 9.1. Gauti iš darbo vadovo užduotį.
- 9.2. Patikrinti darbui reikalingų paaukštinimo priemonių (pastolių, paklotų, kopėčių, lipynių, kėlimo mechanizmų) tvarkingumą.
- 9.3. Patikrinti darbui reikalingus įrankius ir prietaisus.
- 9.4. Gauti ir apsilvilti (apsiauti, užsidėti) asmenines apsaugines priemones.
- 9.5. Kiekvienas darbuotojas, kuriam darbo metu reikės naudoti saugos apraišą, privalo patikrinti ir įsitikinti:
 - 9.5.1. ar nepraėjęs apraišo patikros galiojimo laikas;
 - 9.5.2. ar nepažeista (neįplyšusi, neįpjauta, nepradeginta) apraišo juosta;
 - 9.5.3. ar sujungimuose kniedėmis nėra laisvų tarpų;
 - 9.5.4. ar tvarkingai susiūtas apraišas, jo juostos ir antdėkliai;
 - 9.5.5. ar nenutrūkusios atskiros stropo (lyno) gyslos;
 - 9.5.6. ar nepažeistos, neįtrūkusios apraišo metalinės detalės, plieninės grandinės grandys;
 - 9.5.7. ar sąsaga ir spyruoklinis jos užraktas tvarkingi, ar sąsaga savaime neatsidaro.
- 9.6. Jeigu apžiūros metu nustatoma, kad apraišas neturi žymos apie atliktą patikrą, praėjęs jo patikros laikas, apraišas turi pastebimų defektų, tokį apraišą naudoti draudžiama.

- 9.7. Kiekvienas apraišą naudojantis darbuotojas prieš darbo pradžią, privalo išklaudyti darbo vadovo instruktavimą apie tai, kaip saugiai naudoti atitinkamos modifikacijos apraišą, kuriose vietose ir kaip jis turi būti tvirtinamas prie konstrukcijų ar tvirtinimo priemonių.
- 9.8. Kiekvienas apraišą naudojantis darbuotojas privalo užsisegti apraišą ir jo diržasaičius (jeigu jie yra) taip, kad jie neveržtų judesių, bet ir nebūtų laisvi.
- 9.9. Jeigu apžiūros metu buvo pastebėti paaukštinimo priemonių ir kėlimo mechanizmų trūkumai, būtina informuoti apie tai darbo vadovą ir nepradėti darbo, kol trūkumai nebus pašalinti.

10. DARBUOTOJŲ VEIKSMAI DARBO METU

- 10.1. Darbai aukštyje ir aukštalipių darbai turi būti atliekami tik šviesiu paros metu. Išimtiniais (avariniais) atvejais leidžiama darbus aukštyje atlikti naktį, bet gerai apšvietus darbo vietą ir prižiūrint darbo vadovui.
- 10.2. Kylant aukštyn į darbo vietą ir leidžiantis iš jos, draudžiama laikyti rankose kokius nors įrankius ar detales. Visa tai turi būti pakeliama ir nuleidžiama prie lyno prikabintoje taroje su gerve ar kitokiu mechanizuotu būdu.
- 10.3. Jeigu reikia atlikti trumpalaikius darbus 1,3 m ir aukščiau nuo grindų (darbo aikštelės) paviršiaus be pastolių, būtina naudoti saugos apraišą. Kaip ir kur darbuotojas turi lipti, prie ko tvirtinti saugos apraišos sąsagą, privalo išaiškinti darbo vadovas.
- 10.4. Dirbant atsistojus ant pastolių darbo paviršiaus, jeigu pastoliai su aptvarais, saugos apraišos naudoti nebūtina.
- 10.5. Darbo vietos, esančios nuo 1,3 m ir didesnio aukščio slenksčio, turi būti aptvertos laikiniais aptvarais. Jeigu tokios darbo vietos arba angų perdangose aptverti neįmanoma, būtina naudoti saugos apraišą.
- 10.6. Perėjimui nuo vienos konstrukcijos ant kitos reikia naudoti inventorines kopėčias, perėjimo tiltelius ir trapus su aptvarais arba saugos apraišus su dvejais stropais.
- 10.7. Draudžiama vaikščioti ir dirbti atsistojus ant aukštai esančių konstrukcijų ar jų elementų (santvarų, rygelių, ir pan.), jeigu neįrengti aptvarai ar specialios saugos priemonės: patikimai įtemptos išilgai santvaros ar rygelio lynas, prie kurio galimas saugos apraišos sąsagos tvirtinimas.
- 10.8. Prie lyno vienu metu leidžiama saugos apraišą tvirtinti ne daugiau kaip dviem darbuotojams. Priešpriešinį darbuotojų judėjimas draudžiamas.
- 10.9. Stogų įrengimo saugos priemonės priklauso nuo stogo formos (plokščios, nuolaidžios, daugiakampės, kreivabriaunės ir pan.), dangai naudojamoms medžiagoms (ruloninės, lakštinės čerpių skardos ir kt.).
- 10.10. Atlikdami stogų su 20° ir didesniu nuolydžiu įrengimo darbus (gegnių statymą, grebėstų kalimą, dangos įrengimą), stogdengiai privalo naudoti saugos apraišus, kurių tvirtinimo vietas turi nurodyti darbo vadovas.
- 10.11. Jeigu stogo danga įrengiama iš netvirtų medžiagų, negalima jos užsigulti visu kūnu. Laipiojimui per stogo dangą reikia naudoti ne siauresnius kaip 0,3 m trapus su skersiniais kojų atrėmimui ir apsiauti batus su neslidžiais padais.
- 10.12. Stogo pakraščiuose ir prie angų stogo dangoje turi būti įrengti aptvarai.

- 10.13. Stogdengių saugai nuo kritimo gali būti įrengiamos platformos arba tinklai, išsikišantys už stogo ribų kiek žemiau karnizo. Tačiau platformas ir tinklus galima įrengti tik tuo atveju, jeigu jų įrengimas nekelia didesnio pavojaus kaip paties stogo įrengimo darbai.
- 10.14. Stogų įrengimo darbuotojams draudžiama sėdėti tiek ant nuolaidžių, tiek ir ant plokščių stogų parapetų, persisverti per juos.
- 10.15. Ant kopėčių ar lipynių vienu metu gali būti tik vienas darbuotojas. Esančiam ant kopėčių ar lipynių darbuotojui draudžiama kelti ir nuleisti krovinius.
- 10.16. Jeigu reikia statyti kopėčias judrioje vietoje arba kai neįmanoma jų patikimai atremti į gruntą ar grindis, kopėčių apačioje privalo stovėti jas prilaikantis darbuotojas.
- 10.17. Žiemos metu būtina nuo kopėčių pakopų, laiptelių, paklotų valyti sniegą, ledą ir pabarstyti nuvalytas vietas smėliu.
- 10.18. Dirbantiems kėlimo mechanizmų lopšiuose draudžiama sėstis ant lopšių aptvarų, persisverti per juos, įsiūbuoti lopšius.
- 10.19. Judant automobiliniam bokšteliui iš vienos darbo vietos į kitą, lopšyje neturi būti žmonių.
- 10.20. Dirbantieji aukštalių darbus privalo naudoti specialius aukštalių saugos apraišus.
- 10.21. Atliekamus aukštyje ir aukštalių darbus lauke dirbti draudžiama:
- 10.21.1. artėjant audrai ir audros metu;
 - 10.21.2. esant rūkui;
 - 10.21.3. esant plikledžiui;
 - 10.21.4. smarkiai lyjant ar sningant;
 - 10.21.5. esant vėjo greičiui 15 m/s ir didesniai.

11. DARBUOTOJŲ VEIKSMAI YPATINGAIS (AVARINIAIS) ATVEJAIS

- 11.1. Jeigu dirbantis aukštyje ar aukštalių darbus darbuotojas prarado pusiausvyrą, nuslydo nuo tvirto pagrindo ar įvyko konstrukcijos, ant kurios jis dirbo, griūtis ir darbuotojas ėmė kristi, jis turi kuo greičiau palenkti galvą į priekį, smarkią tvirtai prispausti prie krūtinės ir išlaikyti tokią pozą iki saugos priemonės sustabdys laisvą kritimą.
- 11.2. Jeigu matosi, kad atsitrengimas į kietą pagrindą neišvengiamas, reikia bandyti panaudoti kojų amortizacines savybes.
- 11.3. Įvykus nelaimingam atsitikimui darbuotojas privalo:
- 11.3.1. Nukentėjęs nelaimingo atsitikimo darbe metu darbuotojas, jeigu pajėgia, turi nedelsdamas apie tai pranešti darbo vadovui arba skyriaus vadovui.
 - 11.3.2. Darbuotojas, matęs nelaimingą atsitikimą arba vos neįvykusį nelaimingą atsitikimą (kai darbuotojas patiria nesumažinantį jo darbingumo sužalojimą) darbe privalo nedelsdamas pranešti apie įvykį darbo vadovui arba savo skyriaus vadovui, suteikti nukentėjusiam pirmąją pagalbą, darbo dienos metu iškviesti KN medicinos punkto darbuotoją, esant būtinumui telefonu 112 iškviesti greitąją pagalbą. Darbo vieta ir įrengimų būklė iki nelaimingo atsitikimo bus pradėtas tirti, turi išlikti tokios, kokios buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jeigu tai kelia pavojų aplinkinių darbuotojų gyvybei ir sveikatai, gali būti daromi tik būtinausi pakeitimai, įforminant laisvos formos aktą.

- 11.3.3. Darbuotojas, pastebėjęs vos neįvykusį nelaimingą atsitikimą arba galimą (pavojinga situacija, kuri kelia pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai ar gali baigtis nelaimingu atsitikimu) nelaimingą atsitikimą apie tai turi pranešti skyriaus vadovui, užpildyti pranešimo apie vos neįvykusį nelaimingą atsitikimą formą, perduoti (tiesiogiai, elektroniniu paštu arba per kompiuterinę Doclogix programą) skyriaus vadovui arba Darbuotojų saugos ir sveikatos skyriui arba įmesti į tam tikslui skirtas pasiūlymų dėžutes, įrengtas KN.

12. DARBUOTOJŲ VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

- 12.1. Sutvarkyti darbo vietą.
- 12.2. Nepalikti aukštyje įrankių, detalių, nepanaudotų medžiagų ir jų atliekų.
- 12.3. Įrankius, medžiagų likučius, nepanaudotas detales, asmenines apsaugines priemones, darbo drabužius nugabenti į jų saugojimo vietą.
- 12.4. Apie darbo metu iškilusius nesklandumus informuoti darbo vadovą.
- 12.5. Atlikti asmeninės higienos procedūras.

13. ĮGYVENDINIMAS IR KONTROLĖ

- 13.1. Už šioje *Instrukcijoje* nustatytų reikalavimų vykdymą yra atsakingi skyrių, kurių darbuotojai atlieka aukštalipio arba darbus aukštyje, vadovai.
- 13.2. Už šioje *Instrukcijoje* nustatytų reikalavimų vykdymo kontrolę yra atsakingas Darbuotojų saugos ir sveikatos skyriaus vadovas.
- 13.3. Už šios *Instrukcijos* peržiūrą ir atnaujinimą yra atsakingas Naftos terminalo saugos ir sveikatos vadovas.
- 13.4. Ši *Instrukcija* peržiūrima esant poreikiui, bet ne rečiau kaip kartą per 3 (trejus) metus.